

2019.gada I pusgada darbības rezultātīvie rādītāji
par valsts kompensāciju cietušajiem
salīdzinājumā ar 2018.gada I pusgadu

Juridiskās palīdzības administrācija (turpmāk – JPA) atbilstoši Ministru kabineta 2005.gada 15.novembra noteikumos Nr.869 „Juridiskās palīdzības administrācijas nolikums” un likumā “Par valsts kompensāciju cietušajiem” noteiktajam izmaksā valsts kompensācijas cietušajiem.

Tiesības saņemt valsts kompensāciju ir personai, kura Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā ir atzīta par cietušo, par tīša noziedzīga nodarījuma rezultātā radīto morālo aizskārumu, fiziskajām ciešanām vai mantisko zaudējumu. Valsts kompensācija tiek izmaksāta, ja tīša noziedzīga nodarījuma rezultātā iestājusies personas nāve, cietušajam nodarīti smagi vai vidēja smaguma miesas bojājumi, aizskarta cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība, cietušais ir cilvēku tirdzniecības upuris, cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu.

1. Reģistrēti noziedzīgie nodarījumi un cietušo personu skaits valstī

	2018.gada I pusgadā*	2019.gada I pusgadā*	pieaugums/ samazinājums (skaits)	pieaugums/ samazinājums (%)
LR reģistrēto noziedzīgo nodarījumu kopskaits (pēc visiem KL pantiem)	22389	20134	-2255	-10
Cietušo personu kopskaits (pēc visiem KL pantiem)	5603	4756	-847	-15
cietušo personu skaits, sakarā ar personas nāvi (KL 116.-122., 125.panta trešā daļa)	63	50	-13	-21
cietušo personu skaits, sakarā ar aizskartu tikumību vai dzimumneaizskaramību (KL 159.-162., 164.pants)	109	98	-11	-10

cietušo personu skaits, sakarā ar nodarītiem smagiem miesas bojājumiem (KL 125.panta pirmā un otrā daļa)	56	41	-15	-27
cietušo personu skaits, sakarā ar nodarītiem vidēja smaguma miesas bojājumiem (KL 126.pants)	176	113	-63	-36
cietušo personu skaits sakarā ar cilvēku tirdzniecību (KL 154 ¹ .pants)	0	2	+2	x
cietušo personu skaits, ja noziedzīgs nodarījums kvalificējams pēc KPL 176.pants „Laupīšana”	152	131	-21	-14
cietušo personu skaits, ja noziedzīgs nodarījums kvalificējams pēc KPL 231.panta „Huligānisms” otrā daļa	39	16	-23	-59

* dati par reģistrētiem noziedzīgiem nodarījumiem un cietušo personu skaitu no Informācijas centra „Sodu reģistra datu noliktavas sistēma” (08.07.2019.).

2019.gada I pusgadā salīdzinājumā ar 2018.gada I pusgadu par 10% ir samazinājies valstī reģistrēto noziedzīgo nodarījumu kopskaits. Par 15% samazinājies arī cietušo personu kopskaits, proti, par 21% sakarā ar personas nāvi, par 10% – aizskartu tikumību vai dzimumneaizskaramību, par 27% – nodarītiem smagiem miesas bojājumiem, par 36% – nodarītiem vidēja smaguma miesas bojājumiem, par 14% – ja noziedzīgs nodarījums kvalificējams pēc Krimināllikuma 176.panta „Laupīšana” pazīmēm un par 59% – ja noziedzīgs nodarījums kvalificējams pēc Krimināllikuma 231.panta „Huligānisms” otrās daļas pazīmēm.

Neskatoties uz to, ka kopumā samazinās valstī reģistrēto noziedzīgo nodarījumu skaits un cietušo personu skaits, pieprasījums pēc valsts kompensācijas turpina pieaugt. Minētais izskaidrojams ar šādām sabiedrības informētības veicināšanas aktivitātēm:

- **bezmaksas informatīvais atbalsta tālrunis 116006 „Palīdzības dienests noziegumu upuriem”.**

Minētā tālruņa darbību nodrošina biedrība “Skalbes”. Tas ir ieviests no 2016.gada 1.janvāra un darbojas katru dienu no plkst. 7.00 līdz 22.00. Biedrība “Skalbes”, izpildot deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu, nodrošina: emocionālā un psiholoģiskā atbalsta sniegšanu noziedzīgos nodarījumos cietušajiem; informāciju par cietušo procesuālajām tiesībām, iespējamiem pakalpojumiem un pastāvošajiem cietušo atbalsta dienestiem, kā

arī veic informācijas par cietušo tiesībām izvietojumu sociālajos tīklos un interneta vietnēs, tajā skaitā www.cietusajiem.lv;

- cietušo pamattiesību un procesa virzītāju pienākumu nostiprināšana Kriminālprocesa likumā,

uzlikts par pienākumu procesa virzītājiem sniegt informāciju cietušajiem par kompensācijas, tai skaitā valsts kompensācijas, pieteikšanas un saņemšanas nosacījumiem;

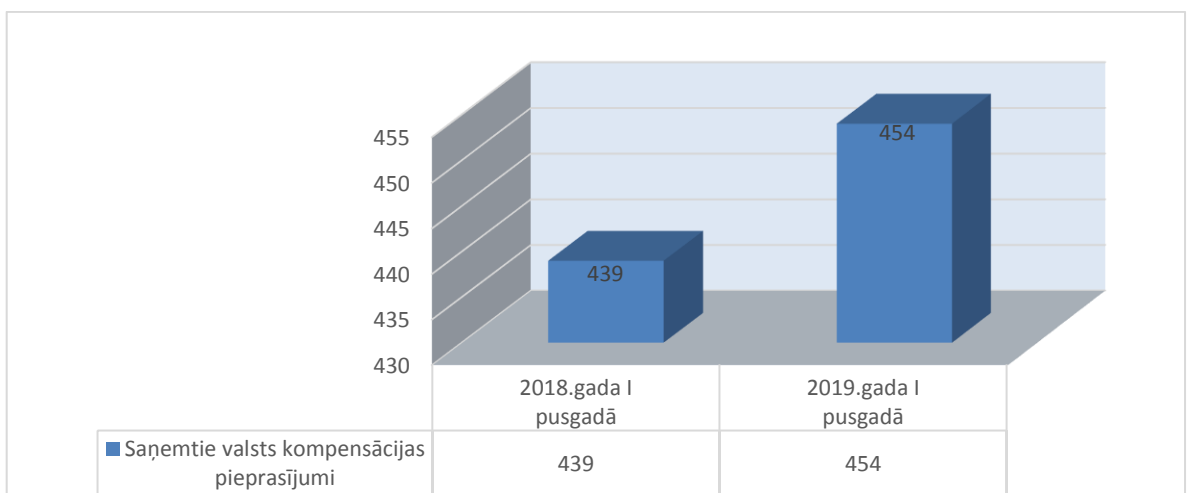
- JPA bezmaksas informatīvais tālrunis 80001801,

uz kuru zvanot ir iespējams saņemt informāciju par valsts kompensācijas pieprasīšanas kārtību un saņemšanas nosacījumiem, kā arī citām JPA veiktajām sabiedriskajām aktivitātēm (piemēram, bukletu “Valsts kompensācijas cietušajiem” izplatīšana, semināru novadīšana kriminālprocesa virzītājiem, bāriņtiesu un sociālo dienestu darbiniekiem).

2. Saņemti valsts kompensācijas pieprasījumi

Valsts kompensācijas pieprasījumu JPA iesniedz trīs gadu laikā pēc dienas, kad persona atzīta par cietušo vai ir uzzinājusi par faktiem, kas šai personai dod tiesības to darīt (likuma “Par valsts kompensāciju cietušajiem” redakcijā, kas ir spēkā no 2019.gada 1.janvāra).

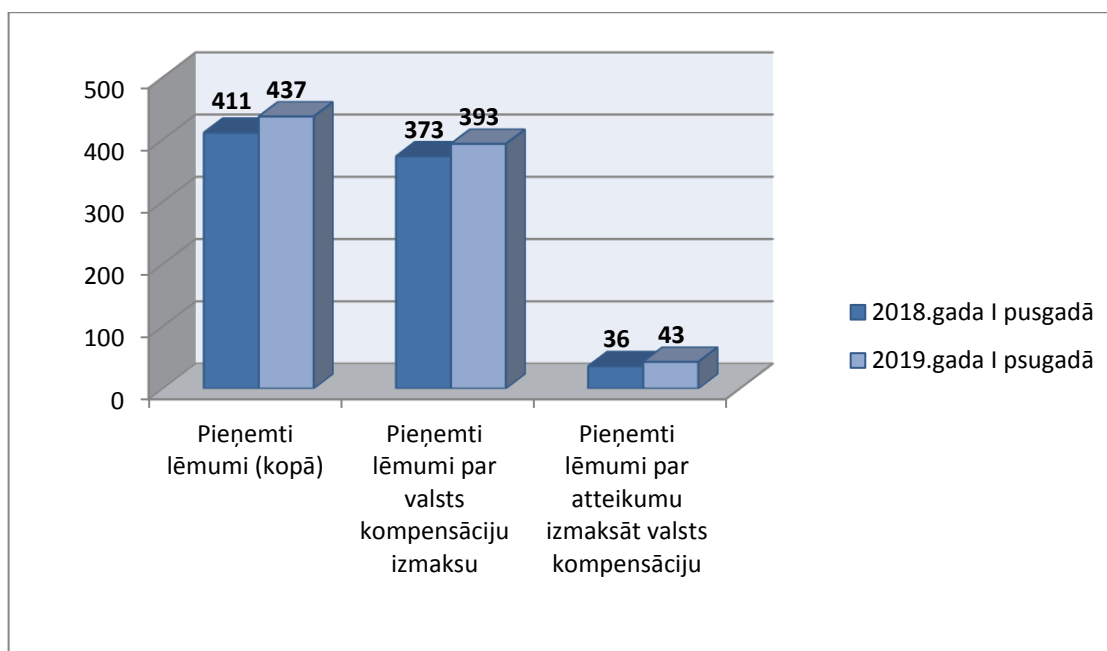
	2018.gada I pusgadā	2019.gada I pusgadā	pieaugums (skaits)	pieaugums (%)
Saņemtie valsts kompensācijas pieprasījumi	439	454	+15	+3

JPA 2019.gada I pusgadā saņemti 454 valsts kompensācijas pieprasījumi – par 3% vairāk kā 2018.gada I pusgadā.

3. Pieņemti lēmumi par valsts kompensāciju

	2018.gada I pusgadā	2019.gada I pusgadā	pieaugums (skaits)	pieaugums (%)
Pieņemti lēmumi (kopā)	411	437	+26	+6
Pieņemti lēmumi par valsts kompensāciju izmaksu	373	393	+20	+5
Pieņemti lēmumi par atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju	36	43	+7	+19

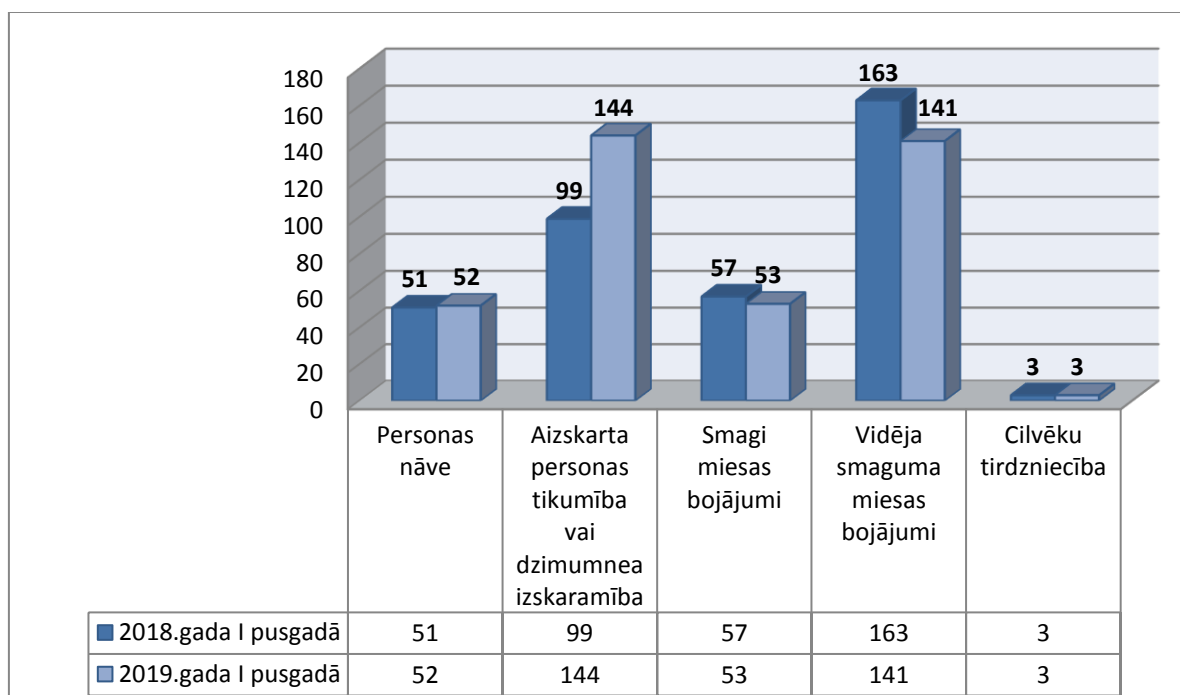

2019.gada I pusgadā pieņemti 393 lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu un 43 lēmumi par atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju. Pieņemto lēmumu skaits par valsts kompensācijas izmaksu vai atteikumu to izmaksāt 2019.gada I pusgadā salīdzinājumā ar 2018.gada I pusgadu ir palielinājies par 6%.

Pieaugums par 5% vērojams pieņemto lēmumu par valsts kompensāciju izmaksu skaitā, kas izskaidrojams ar to, ka palielinājies cietušo skaits, kuri vēršas JPA ar valsts kompensācijas pieprasījumu.

4. Pieņemti lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu

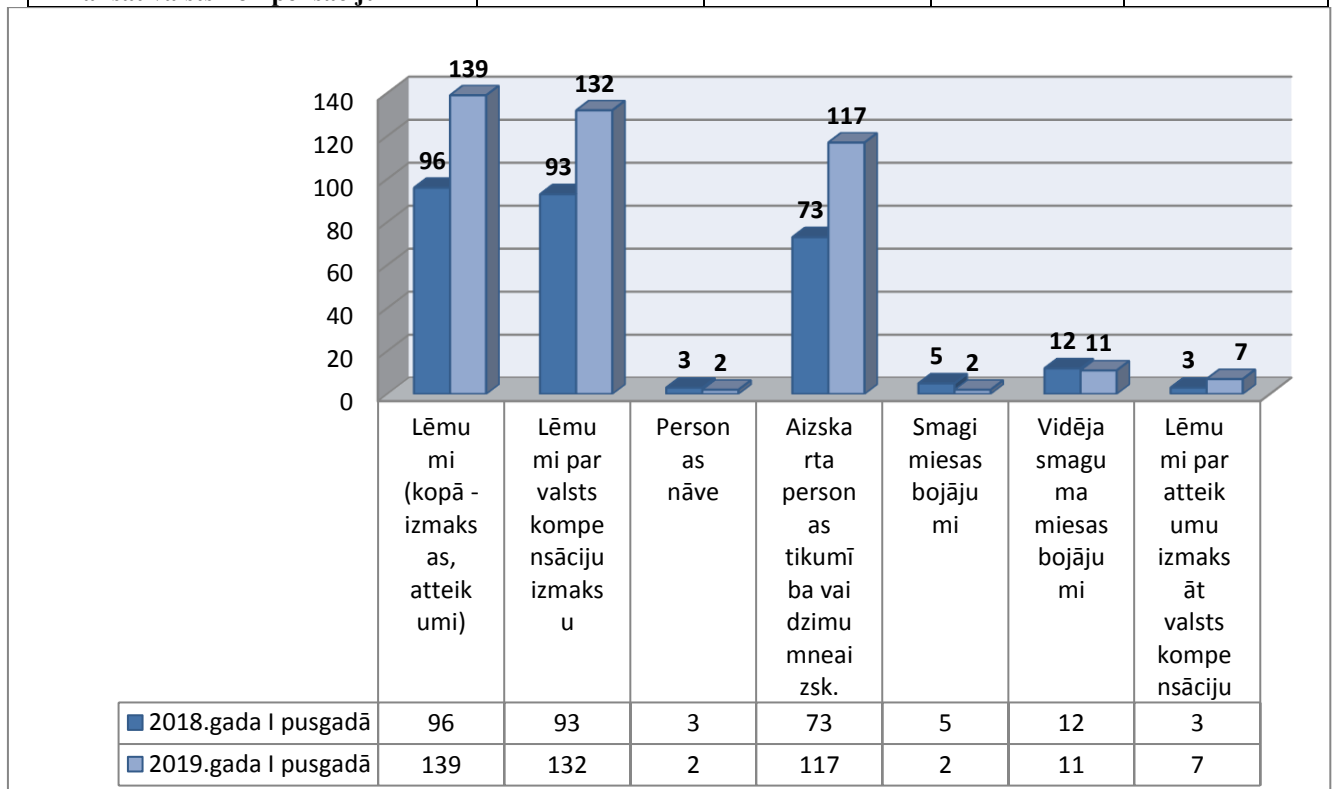
	2018.gada I pusgadā	2019.gada I pusgadā	pieaugums/ samazinājums (skaits)	pieaugums/ samazinājums (%)
Pieņemti lēmumi par valsts kompensāciju izmaksu (kopā)	373	393	+20	+5
Personas nāve	51	52	+1	+2
Aizskarta personas tikumība vai dzimumneaizskaramība	99	144	+45	+45
Smagi miesas bojājumi	57	53	-4	-7
Vidēja smaguma miesas bojājumi	163	141	-22	-13
Cilvēku tirdzniecība	3	3	0	0

2019.gada I pusgadā vērojams lēmumu par valsts kompensāciju izmaksu skaita pieaugums, kas pieņemti sakarā ar iestājušos personas nāvi un sakarā ar aizskartu cietušā tikumību vai dzimumneaizskaramību, savukārt samazinājums vērojams lēmumiem, kas pieņemti sakarā ar cietušajam nodarītajiem smagiem un vidēja smaguma miesas bojājumiem. Nemainīgs palicis lēmumu skaits sakarā ar cilvēku tirdzniecību. Visvairāk jeb par 45% pieaudzis to lēmumu skaits, kas pieņemti sakarā ar aizskartu cietušā tikumību vai dzimumneaizskaramību.

5. Saņemti valsts kompensācijas pieprasījumi un pieņemti lēmumi par valsts kompensāciju nepilngadīgajiem cietušajiem

	2018.gada I pusgadā (skaits)	2019.gada I pusgadā (skaits)	pieaugums/samazinājums (skaits)	pieaugums/samazinājums (%)
Saņemtie valsts kompensācijas pieprasījumi	114	146	+32	+28
Pieņemti lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu un atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju	96	139	+43	+45
Pieņemti lēmumi par valsts kompensāciju izmaksu, kopā	93	132	+39	+42
t.sk., personas nāve	3	2	-1	-33
t.sk., aizskarta personas tikumība vai dzimumneaizskaramība	73	117	+44	+60
t.sk., smagi miesas bojājumi	5	2	-3	-60
t.sk., vidēja smaguma miesas bojājumi	12	11	-1	-8
Pieņemti lēmumi par atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju	3	7	+4	+133

Salīdzinājumā ar 2018.gada I pusgadu, 2019.gada I pusgadā par **42%** ir palielinājies nepilngadīgajiem cietušajiem pieņemto lēmumu par valsts kompensāciju izmaksu skaits.

2019.gada I pusgadā tāpat kā 2018.gada I pusgadā visvairāk valsts kompensācijas nepilngadīgo cietušo pārstāvjiem (nepilngadīgajiem) ir izmaksātas sakarā ar aizskartu nepilngadīgā cietušā tikumību vai dzimumneaizskaramību. Minēto lēmumu skaits salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu pieaudzis par 60%.

6. Valsts kompensācijās izmaksātie budžeta līdzekļi

	2018.gada I pusgadā (EUR)	2019.gada I pusgadā (EUR)	pieaugums/ samazinājums (skaits)	pieaugums/ samazinājums (%)
Izmaksātie budžeta līdzekļi (kopā)	454937,15	519027,43	+64090,28	+14
Personas nāve	84325,02	68262,51	-16062,51	-19
Aizskarta personas tikumība vai dzimumneaizskaramība	133556,00	218796,57	+85240,57	+64
Smagi miesas bojājumi	78758,45	90125,00	+11366,55	+14
Vidēja smaguma miesas bojājumi	154307,68	136468,35	-17839,33	-12
Cilvēku tirdzniecība	3990,00	5375,00	+1385,00	+35

Cietušajam izmaksājamās valsts kompensācijas maksimālais apmērs ir Latvijas Republikā noteiktās **piecas** minimālās mēneša darba algas (2019.gadā – 2150 *euro*). Izmaksājamās valsts kompensācijas apmēru aprēķina, ņemot vērā minimālās mēneša darba algas apmēru, kāds noteikts brīdī, kad persona atzīta par cietušo.

Valsts kompensācija tiek izmaksāta:

- 1) 100 procentu apmērā, ja iestājusies personas nāve;
- 2) 90 procentu apmērā, ja cietušajam nodarīti smagi miesas bojājumi vai noziedzīgs nodarījums kvalificēts kā izvarošana vai seksuāla vardarbība, vai aizskarta nepilngadīgā cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība, vai cietušais ir cilvēku tirdzniecības upuris;
- 3) 70 procentu apmērā, ja nepilngadīgam cietušajam nodarīti vidēja smaguma miesas bojājumi vai nepilngadīgais cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu;
- 4) 50 procentu apmērā, ja cietušajam nodarīti vidēja smaguma miesas bojājumi vai aizskarta cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība, vai cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu, izņemot 2. un 3.punktā minētos gadījumus.

2019.gada I pusgadā valsts kompensācijās izmaksāti – **519027,43 *euro***, valsts budžetā piedzīti **136424,06 *euro***.

Izmaksāto valsts budžeta līdzekļu pieaugums par 14% ir izskaidrojams ar to, ka no 2019.gada 1.janvāra palielināts izmaksājamās valsts kompensācijas apmērs par 20% visām

noziedzīgā nodarījuma rezultātā nodarītajām sekām, izņemot par iestājušos personas nāvi un vidēja smaguma miesas bojājumu nodarīšanu (pilngadīgām personām), aizskartu cietušā tikumību vai dzimumneaizskaramību (pilngadīgām personām) un ja cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu (pilngadīga persona). Tāpat pieaudzis personu, kuras vērsušās ar valsts kompensācijas pieprasījumu JPA, skaits.

Informācija apkopota 12.07.2019.